

Antagen av Kommunfullmäktige 2019-12-16, §298

Mål och riktlinjer för nationella minoriteter i Norrtälje kommun

I Sverige räknas samer, judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar som nationella minoriteter. De nationella minoritetsspråken, enligt språklagen (2009:600) är samiska, jiddisch, romani chib, finska och meänkieli (tornedalsfinska). Fr.o.m. 2012 är Norrtälje kommun finskt förvaltningsområde vilket innebär utökade rättigheter för finsk talande i kommunen.

Nationella minoriteter har enligt Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk rätt till att kommunicera på sitt språk både i tal och skrift och utöva sin kulturella identitet.

Från och med 1 januari 2019 ska alla landets kommuner och landsting, enligt lagen, anta mål och riktlinjer för sitt arbete med de nationella minoriteterna.

Mål och riktlinjer för nationella minoriteter i Norrtälje kommun beskriver övergripande Norrtälje kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter och fördelar ansvar mellan kommunens nämnder.

Kommunen har inför framtagandet av de nya riktlinjerna inbjudit till och genomfört samråd med de nationella minoritetsgrupperna. (genomförs 17 oktober) Kommunens förvaltningskontor har medverkat i framtagandet av riktlinjerna och nämnderna har haft möjlighet att yttra sig över desamma (genomförs hösten 2019).

De nationella minoriteters rättigheter ingår i Norrtälje kommuns arbete med att värna de mänskliga rättigheterna.

Värdegrund

Kommunens värdegrund gäller inom området nationella minoriteter.

- Invånaren först

Vi arbetar för invånaren. I Norrtälje kommun är vi lyhörda för möjligheter och lösningar som möter invånarens behov.

- Allas lika värde

Alla har olika förutsättningar men lika värde. I Norrtälje kommun respekterar vi alla individer oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, ålder, etnicitet, religion, funktionsnedsättning och sexuell läggning.

- Höga förväntningar

Vi har höga förväntningar på såväl medarbetare som invånare. I Norrtälje kommun kan du förvänta dig en verksamhet med tydliga mål som möjliggör ett samhälle som är hållbart för framtiden.

Mål

Det övergripande målet för Norrtälje kommuns minoritetsarbete är att aktivt leva upp till lagstiftningens krav på skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt bevara och utveckla de historiska minoritetsspråken. Särskilt fokus ligger på barn och unga i förskola och skola, samt på äldreomsorgen.

Kommunkoncernen utgörs av Norrtälje kommun, Roslagsbostäder, Norrtälje Energi och Campus Roslagen samt Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje, arbetar med det gemensamma samhällsupdraget i samverkan för ökad samhällsnytta. Det ska komma alla invånare till del och inkluderar även nationella minoriteter. Norrtälje är dessutom finskt förvaltningsområde efter ansökan hos och beslut av regeringen.

Den kommunala verksamheten ska arbeta utifrån ett icke diskriminerande jämställdhetsperspektiv för en långsiktig hållbar samhällsutveckling, arbeta för invånarna genom att ständigt förbättra och utveckla verksamheten, samt vara tillgänglig, transparent och bemöta invånare professionellt och respektfullt. Från och med den 1 april 2019 har kommunen inrättat en äldreombudsman med fokus på tillgänglighet. I äldreombudsmannens uppdrag ingår också att bevaka de nationella minoriteternas intressen.

Inledning

Minoritetslagstiftningen

Den svenska minoritetslagstiftningen syftar till att skydda de nationella minoriteterna, att stödja och skydda deras språk och kultur och stärka minoriteternas möjlighet till inflytande. De nationella minoritetsspråken, som är en del av det svenska kulturarvet, ska kunna bevaras och utvecklas som levande språk.

En lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk med syfte att stärka de nationella minoriteternas rättigheter trädde ikraft 2009. I lagen finns ett antal grundläggande skyldigheter för kommuner, landsting och andra förvaltningsmyndigheter som gäller alla nationella minoriteter i hela landet. Lagen har därefter uppdaterats och den senaste förändringen trädde ikraft 1 januari 2019. Den omfattar bland annat en skyldighet för kommuner och landsting att antaga riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet. Lagen berör 5 nationella minoriteter i Sverige: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar.

Minoritetslagstiftningen lägger särskilt fokus på barns och ungas utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket. Minoriteterna ska därför få information om sina rättigheter och kunna påverka i frågor som berör dem specifikt genom särskilda samråd.

Minoritetslagstiftningen innebär ett förstärkt skydd för språken finska, meänkieli och samiska. Den omfattar även ett förstärkt skydd i de särskilt utsedda så kallade förvaltningsområdena. Norrtälje kommun ingår i förvaltningsområdet för finska. Det innebär exempelvis att kommunen ska erbjuda den som begär det möjlighet att få hela eller en väsentlig del av den service och omvårdnad som erbjuds inom ramen för äldreomsorgen av personal som behärskar finska.

Vidare ska barn, vars vårdnadshavare begär det, erbjudas plats i förskola där hela eller en väsentlig del av utbildningen bedrivs på finska.

De nämnder som främst berörs av arbetet med de nationella minoriteterna är Barn- och skolnämnden, Utbildningsnämnden och Kultur- och fritidsnämnden. Utöver detta har alla nämnder som hanterar myndighetsfrågor ett ansvar enligt minoritetslagstiftningen. Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje berörs genom sitt ansvar för myndighetsutövning och ombesörjandet av sjukvården och omsorgen i kommunen.

Kommunstyrelsen samordnar de nationella minoritetsfrågorna i kommunen. Inom ramen för kommunstyrelsen erbjuds även särskilda insatser kopplade till det finska förvaltningsområdet. Den person som svarar för det praktiska samordningsarbetet i kommunen är finsktalande. Sverigefinnar erbjuds möjlighet till särskilda samråd i frågor som särskilt berör dem.

Norrtälje kommun genomför uppföljningar och lämnar årliga rapporter om kommunens arbete med nationella minoriteterna, vilka redovisas till Länsstyrelsen i Stockholms län.

Ansvarsområden, uppdrag och åtgärder

I syfte att säkerställa Norrtälje kommuns efterlevnad av minoritetslagstiftningen och de åtaganden som följer av kommunens status som finskt förvaltningsområde, har ett antal åtgärder identifierats som ska implementeras under 2020-2021. Särskilt prioriterade är åtgärderna berörande barn, ungdomar och de finsktalande äldre i Norrtälje kommun.

Riktlinjerna följer de inriktningar som lagen pekar ut som mest angelägna:

- **Nationella minoriteters språk**
- **Nationella minoriteters rätt till förskola och äldreomsorg på sitt språk**
- **Nationella minoriteters kultur**
- **Information till nationella minoriteter**
- **Kompetensutveckling om nationella minoriteter inom kommunen**
- **Delaktighet och inflytande i frågor som särskilt berör nationella minoriteter**
- **Samordning och uppföljning**

Åtgärdsområde 1: Nationella minoriteters språk

Barn- och skolnämnden och Utbildningsnämnden ska informera barn och ungdomar i kommunens skolor om rätten till modersmålsundervisning på finska och de övriga nationella minoritetsspråken. Vilket innebär en förstärkt rätt till modersmålsundervisning även om eleven inte pratar språket hemma. Nämnden ska informera föräldrarna om möjligheten till och uppmana barn och unga att nyttja möjligheten till modersmålsundervisning.

Utbildningsnämnden ska succesivt verka för att utveckla och tillgängliggöra modersmålsundervisningen, exempelvis genom utökad distansundervisning, anpassade läromedel eller andra sätt, där även samverkan med andra skolhuvudmän kan vara ett alternativ.

Barn- och skolnämnden och Utbildningsnämnden ska vid behov förstärka tillgången av lärare i de nationella minoritetsspråken.

Kultur- och fritidsnämnden ska, i samverkan med Barn- och skolnämnden och Utbildningsnämnden, uppmuntra och ta till vara initiativ från de nationella minoriteterna om språkliga och kulturella insatser i sina verksamheter där syftet är att stärka och utveckla de nationella minoritetsspråken.

Kommunstyrelsen ska inventera Norrtälje kommuns medarbetares kompetens i finska och de övriga nationella minoritetsspråken för att verka för att tillvarata språkkompetensen i organisationen.

Vid rekrytering av medarbetare till samtliga nämnder som har verksamheter som direkt möter Norrtäljeborna, ska kunskaper i de nationella minoritetsspråken utgöra en särskild merit, när två kandidater i övrigt bedöms likvärdiga.

Nationella minoriteters rätt till förskola på sitt språk

Barn- och skolnämnden svarar för att tillhandahålla förskoleverksamhet med finsktalande personal, inom ramen för att Norrtälje kommun är förvaltningsområde för finska. Barn- och skolnämnden ska, genom förskolan, verka för att barn som tillhör de nationella minoriteterna på lämpligt sätt får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt minoritetsspråk. Barn- och skolnämnden ska ge information på svenska och finska till föräldrar om möjligheten att ansöka om finskspråkig förskola. Nämnden ska även på annat lämpligt sätt informera om möjligheten till finskspråkig förskoleverksamhet.

Nationella minoriteters rätt till äldreomsorg på sitt språk

Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje ska på lämpligt sätt ge information om möjligheten att få beviljade hemtjänstinsatser eller beviljat särskilt boende med finsktalande personal.

Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje ska, när biståndsbeslut finns och den äldre vill det, svara för att tillhandahålla hemtjänst eller särskilt boende med finsktalande personal. Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje ska, när biståndsbeslut finns och den enskilde begär det, verka för att på lämpligt sätt kunna erbjuda insatser på de nationella minoritetsspråken. Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje ska vid hembesök informera om service på minoritetsspråk med tyngdpunkt på finska.

Åtgärdsområde 2: Nationella minoriteters kultur

Kultur- och fritidsnämnden ska informera och uppmuntra de nationella minoriteternas föreningar i Norrtälje kommun att söka stöd. Dessa föreningar skall uppfylla kraven för föreningsbidrag. Kultur- och fritidsnämnden ska informera representanter för de nationella minoriteterna om möjligheten att boka nämndens offentliga lokaler som mötesplatser för de nationella minoriteterna.

Utbildningsnämnden ska säkerställa att elever efter genomgången grundskola har fått kunskaper om de nationella minoriteternas kultur, språk, religion och historia.

Kultur- och fritidsnämnden och Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje ska, var för sig och vid behov genom samarbete, verka för att Norrtälje kommuns kulturliv ska vara tillgängligt för alla, den ska spegla och inkludera de nationella minoriteterna och deras språk. Kultur- och fritidsnämnden ska, i enlighet med biblioteksplanen, utveckla metoder och aktiviteter för att inspirera till ökad läsning och språkutveckling med särskilt fokus på förskolebarnen, även avseende de nationella minoriteterna.

Kultur- och fritidsnämnden ska, i enlighet med biblioteksplanen, verka för biblioteket som inkluderande mötesplats, för personer som talar något av de nationella minoritetsspråken. Kultur- och fritidsnämnden ska, i enlighet med biblioteksplanen, genom att samarbeta med närliggande kommuner, verka för att bredda utbudet för de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken.

Kultur- och fritidsnämnden ska särskilt uppmärksamma Finlands självständighetsdag, genom aktiviteter för att fira dagen. Nämnden ska även informera om och uppmärksamma övriga nationella minoriteternas högtidsdagar.

Kommunstyrelsen ska uppmärksamma samtliga minoriteters högtidsdagar genom att flagga med nationella minoriteters flaggor under dessa dagar. Högtidsdagarna är: Sverigefinnarnas dag, Samernas nationaldag, Internationella Romadagen och Tornedalingarnas dag. Den judiska minoriteten saknar däremot flagga och fastställd dag. Finlands självständighetsdag uppmärksammas med att flagga med finska flaggan.

Åtgärdsområde 3: Information till nationella minoriteter

För kommuner och landsting finns en ovillkorlig skyldighet att informera om de nationella minoriteternas rättigheter och det allmännas ansvar.

Kommunstyrelsen ansvarar för att det finns information om nationella minoriteters rättigheter och grundskyddet på kommunens webbplats samt att information om lagen finns tillgänglig på samtliga minoritetsspråk. Kommunstyrelsen ansvarar för att det finns information på finska om det finska förvaltningsområdet, det förstärkta skyddet och de verksamheter som bedrivs på finska på kommunens webbplats.

All väsentlig information berörande kommunens service och verksamheter skall vara tillgänglig på finska och vid efterfrågan på övriga nationella minoritetsspråk. Kommunstyrelsen tillser att det genom kommunens kontaktcenter går att få service på finska.

Åtgärdsområde 4: Kompetensutveckling om nationella minoriteter inom kommunen

Kommunstyrelsen ska stödja kompetensutvecklingsinsatser om de nationella minoriteternas rättigheter samt bistå med stöd och råd till kommunens nämnder.

Kommunens nämnder ska kompetensutveckla sina medarbetare om minoritetslagstiftningen, de nationella minoriteterna och de nationella minoritetsspråken. Kommunstyrelsens förvaltning svarar för att ta fram underlag till utbildningar, samt samordnar insatserna.

Berörda nämnder, med verksamheter som direkt möter Norrtälje kommuns invånare, ska vara generösa med att ge tjänstledigheter till medarbetare som avser kompetensutveckla sig i något av de nationella minoritetsspråken.

Åtgärdsområde 5: Delaktighet och inflytande i frågor som särskilt berör nationella minoriteter

Kommunstyrelsekontoret ansvarar för att inbjuda till särskilda samråd med sverigefinnar inom ramen för att kommunen är förvaltningsområde för finska. Samråden ska ha fokus på kultur, förskola, skola och äldreomsorg. Berörda nämnders förvaltningar bör medverka vid samråden.

Kommunstyrelsens förvaltning ska vid behov en gång per år inbjuda till och genomföra ett gemensamt samråd med samtliga nationella minoriteter i Norrtälje kommun.

Samordning och uppföljning

Kommunstyrelsen samordnar arbetet med de nationella minoriteternas rättigheter i kommunen. Kommunstyrelsen samordnar inrapporteringen av kommunens insatser i arbetet med de nationella minoriteterna till den statliga myndighet som svarar för uppföljningen på nationell nivå (för närvarande Länsstyrelsen i Stockholms län). Kommunstyrelsen följer minst en gång om året upp kommunens arbete med nationella minoriteters rättigheter. Uppföljningen sker inom ramen för kommunens system för uppföljning av resultat och kvalitet.